

Begroeting

Wij lezen en zongen:

Opening: Psalm 27:7-9

7 Hoor mij, HEER, als ik tot u roep, wees genadig en antwoord mij. Zoek mijn nabijheid!

8 Mijn hart zegt u na: Uw nabijheid, HEER, wil ik zoeken,

9 verberg uw gelaat niet voor mij, wijs uw dienaar niet af in uw toorn. Verstoot mij niet, verlaat mij niet, God, mijn behoud.

Zingen: Lied 276, alle verzen

Profetenlezing: Zacharía 9:9-10

9 Juich, Sion, Jeruzalem, schreeuw het uit van vreugde!

Je koning is in aantocht, bekleed met gerechtigheid en zege.

Nederig komt hij aanrijden op een ezel, op een hengstveulen, het jong van een ezelin.

10 Ik zal de strijdagens uit Efraïm verjagen en de paarden uit Jeruzalem; de bogen worden gebroken.

Hij zal vrede stichten tussen de volken.

Zijn heerschappij strekt zich uit van zee tot zee, van de Rivier tot de einden der aarde.

Zingen: Lied 273, 1 t/m 4

Apostellezing: Romeinen 8:18-23

18 Ik ben ervan overtuigd dat het lijden van deze tijd in geen verhouding staat tot de luister die ons in de toekomst zal worden geopenbaard.

19 De schepping ziet er reikhalzend naar uit dat openbaar wordt wie Gods kinderen zijn.

20 Want de schepping is ten prooi aan zinloosheid, niet uit eigen wil, maar door hem die haar daaraan heeft onderworpen. Maar ze heeft hoop gekregen,

21 omdat ook de schepping zelf zal worden bevrijd uit de slavernij van de vergankelijkheid en zal delen in de vrijheid en luister die Gods kinderen geschonken wordt.

22 Wij weten dat de hele schepping nog altijd als in barensweeën zucht en lijdt.

23 En dat niet alleen, ook wijzelf, die als voorschot de Geest hebben ontvangen, ook wij zuchten in onszelf in afwachting van de openbaring dat we kinderen van God zijn, de verlossing van ons sterfelijk bestaan.

Zingen: Lied 756, 1 t/m 6

Evangelielezing: Lucas 6:36-42

36 Wees barmhartig zoals jullie Vader barmhartig is.

37 Oordeel niet, dan zal er niet over je geoordeeld worden. Veroordeel niet, dan zul je niet veroordeeld worden. Vergeef, dan zal je vergeven worden.

38 Geef, dan zal je gegeven worden; een goede, stevig aangedrukte, goed geschudde en overvolle maat zal je worden toebedeeld. Want de maat die je voor anderen gebruikt, zal ook voor jullie worden gebruikt.'

39 Hij sprak ook in gelijkenissen tegen hen: 'Kan de ene blinde de andere blinde leiden? Vallen ze dan niet beiden in een kuil?

40 Een leerling staat niet boven zijn leermeester; pas als iemand zich alles heeft eigen gemaakt, zal hij de gelijke zijn van zijn leermeester.

41 Waarom kijk je naar de splinter in het oog van je broeder of zuster, terwijl je de balk in je eigen oog niet opmerkt?

42 Hoe kun je tegen hen zeggen: "Laat mij de splinter in je oog verwijderen," terwijl je de balk in je eigen oog niet ziet? Huichelaar, verwijder eerst de balk uit je eigen oog, pas dan zul je scherp genoeg zien om de splinter in het oog van je broeder of zuster te verwijderen.

Zingen: Lied 422, alle verzen

Overdenking

Zusters en broeders, gemeente!

In de openingstekst volhardt de psalmdichter in het zoeken van het gelaat van de HEER.

En eigenlijk is dat vreemd, want op vele andere plekken in de Thora wordt vermeld dat de mens een 'van aangezicht tot aangezicht' met de HEER niet zal overleven.

Met Jakob als bijna-uitzondering: die vocht met de HEER - naar zijn ervaring in ieder geval.

Maar toen was het nacht en kon Jakob het gelaat van zijn tegenstander niet zien.

In vers acht lijken diverse vertalingen, zoals ik die naast elkaar zet, niet eensluidend: nabijheid, aangezicht, gelaat, aanschijn.

Wij gebruiken het woord 'gelaat' nog wel, maar 'aangezicht' en 'aanschijn' eigenlijk niet meer.

Ter geruststelling: in een woordenboek uit 1865 ontdekte ik dat toen aangezicht, aanschijn en gelaat synoniemen waren voor dat deel van het hoofd, waar de ogen zitten: het gezicht.

En 'aanschijn' en 'aangezicht' vooral bijbels taalgebruik is.

De Nieuwe Bijbel Vertaling, waaruit ik voorlas, geeft 'nabijheid'.

En dat is volgens mij een heel andere beleving dan 'het gezicht'.

Ik houd het op die mooie synoniemen 'aangezicht, aanschijn en gelaat'!

En, aan het eind van de dienst, dan vragen wij of Zijn aanschijn over ons mag lichten.

En of de Heer ons Zijn genade wil schenken en niet toornig wil wezen over ons menselijk gedrag.

In mijn beleving vormt de openingstekst, samen met de zegenbede aan het eind van de dienst, een soort 'aanhalingstekens openen' en 'aanhalingstekens sluiten' van deze dienst.

Toen ik het stukje tekst van de profeet Zacharia voor het eerst las, toen was ik erg

verrast!

Hier wordt Jezus' intocht in Jeruzalem geprofeteerd!

'Kannie waar zijn!' Net als Jesaja (11:1), die de loot aan de stam van Sinaï profeteert.

Maar al snel realiseerde ik mij dat het vermoedelijk anders zit . . .

Jezus kende, als goede rabbi, de Vijf boeken van de Thora en de boeken van de grote en kleine profeten op zijn duimpje . . .

En hij liet zijn discipelen dús een nog onbereden ezelsveulen halen om Jeruzalem op binnen te rijden.

Zo staat het ook beschreven in Matteüs 21, waar over die intocht verhaald wordt:

Dit is gebeurd opdat in vervulling zou gaan wat gezegd is door de profeet.
(Mat.21:4)

En die koning zal vrede stichten tussen de volkeren.

Aldus de profeet Zacharía!

Zo onbekend als de eerste twee teksten waren, zo bekend zijn de twee volgende teksten van deze zondag.

Allereerst de bekende ontboezeming van Paulus richting zijn Romeinse geloofsgenoten.

We mogen hierbij best aantekenen dat in die tijd er nog volop de verwachting heerste dat de eindtijd min of meer nabij was.

Na tweeduizend jaar is dat wonder van de openbaring nog niet gebeurd en het mag best de vraag zijn (en blijven) of dat ooit wérkelijk zal gebeuren.

Maar is het niet de hóóp, die ons op gang houdt?

En de uitdaging om de Geest, die wij hebben meegekregen, zijn gang te laten gaan en om ons dáárdoor te laten inspireren?

Juist als mensen hebben wij de mogelijkheid te streven naar een betere wereld.

Of, op een andere manier gezegd: dat wij misschien niet meer zo geloven in die bijbelse eindtijd betekent niet dat wij maar bij de oakken neer moeten of mogen gaan zitten!

Vaak tegen beter weten in . . . en tóch proberen we het en werken we er aan!

In de evangelielezing van deze Zondag is Jezus doende om het kwaad onder de mensen te herleiden, dat wil zeggen, terug te brengen tot de wortel.

Jezus zegt: U oordeelt. U brengt scheiding aan tussen de mensen.

Het woord 'oordelen' betekent letterlijk 'scheiding maken'.

Even eerder heeft Jezus gezegd: uw barmhartigheid maakt scheiding; u bent namelijk alleen barmhartig jegens uw vrienden en goede kennissen.

U beperkt (en in het woord beperking zit het woord 'perk', een begrensde gebied) u beperkt zich tot uw eigen kring.

Bijvoorbeeld, als u vrienden of kennissen iets leent, dan kunt u er in 't algemeen op aan dat het terugbetaald wordt.

Dat is geen barmhartigheid, als u er niets bij wil inschieten.

Zo maken wij scheiding onder de mensen.

Dat is een basiseigenschap, vrees ik, van ons allen: scheiding maken.

Waarom doen wij zo, waarom richten wij tussenmuren op, afscheidingen, grenzen, barrières jegens anderen?

Het is, denk ik, uit angst en uit onvrijheid.

Uit angst om alleen te komen staan.

Daarom hechten wij aan de eigen soort, een eigen kring met bijbehorende nestgeur.

Mooie woorden gebruiken we daarvoor: het vaderland, of: broederschap.

Iedereen die die eigen kring bedreigt, benoemen we snel als onze vijanden.

Vijanden - dat die er zijn, dat praat niemand ons uit ons hoofd.

Jezus doet dat trouwens ook niet.

Heb je vijanden? Probeer ze dan lief te hebben!

Begin in ieder geval niet met argwaan jegens onbekende; geen verdachtmaking van vreemdelingen.

Begin met respect, met 'rekening houden mét'.

De houding van Jezus jegens vreemdelingen en vijanden is niet scheidend . . .

Jezus kan de perken van de eigen kring doorbreken en de vreemdeling en de vijand onbevange tegemoet treden.

Jezus k ent de God van Isra el. Als geen ander!

Hij weet dat deze God barmhartig is,  ok jegens ondankbaren en bozen.

De Heer kent geen scheiding tussen goeden en kwaden in dit leven.

Elders zegt Jezus: Oordeelt niet, opdat u niet geoordeeld wordt.

Spreek ook geen vonnis over uw vijanden uit, opdat u niet gevonnist wordt.

Dit is een stevige kritiek op het functioneren van wat we 'ons geloof' noemen.

Dat geloof werkt dikwijls scheiding makend.

Want er wordt nog veel geoordeeld op grond van het geloof.

En de slachtoffers zijn mensen van een ander geloof of van helemaal geen geloof.

Laten we w el wezen: veel kerkmensen denken van hun geloof dat dit het beste en verkieslijkste is.

Scheiding makend geloof is dat. Daarom zijn er ook zoveel geloofsgemeenschappen!

Ik denk: dwarsboom nooit mensen in het belijden van hun geloof.

Kijk naar de geschiedenis van Europa en het Midden-Oosten, we weten allemaal welke vreselijke oorlogen en geweldsdaden dat heeft opgeleverd.

Want als groepen andersgelovigen gemarginaliseerd worden en stille illegalen worden, dan is d at pas gevaarlijk voor onze samenleving.

En iets om vreselijk bang voor te worden!

In de Kerk spreken wij over geloof en hoe m ensen geloven.

Thora, profeten, apostelen en evangelisten verkondigen een God van armen, vreemdelingen, rechtelozen.

Het zijn juist de allermaksten die het meeste last hebben van de scheidingsmuren, scheidingsmuren opgetrokken door welgedane of fanatieke gelovigen.

Scheiding wordt daar gemaakt, en mensen gaan daaraan kapot.

Als wij op grond van ons geloof scheiding maken tussen onszelf en ongelovigen, - dan betekent dat eigenlijk ook het bestaan van een scheidende god.

Hoeveel mensen zijn niet kapot gegaan aan beschuldigende vingers, de achterklap en het kerkelijke oordeel?

Zij hebben alleen maar de Heer om zich op te beroepen.

Hij immers handhaaft het recht van de geschoffeerden en vernederden.

Jezus zegt: 'Oordeelt niet, en gij zult niet worden geoordeeld'.

Voor allen die in Hem geloven en Hem proberen na te volgen, geldt deze bemoediging:

Wees sterk, vertrouw op het woord van bevrijding, en sta op eigen benen!

Wij zijn als gemeente geroepen, dit bevrijdende Evangelie uit te dragen.

Hoe kunnen wij dan scheiding aanbrengen onder de mensen?

Als wij op grond van ons geloof de mensen veroordelen, dan is dat absoluut niet wat Jezus bedoelt.

Jezus moest ook daarom sterven, omdat hij aandacht had voor de geschoffeerden, de uitgestotenen, de mensen onder het oordeel.

Jezus was bereid te sterven, ook al had hij dat niet verdiend.

Jezus vraagt ons om barmhartig te zijn. En hoe doe je dat dan?

Door je te realiseren hoe ongelooflijk pijnlijk het is om een splinter in je eigen oog te hebben.

En hoe ontzettend veel pijnlijker het is als een ander die er zonder erbarmen uit probeert te halen . . .

Dan laat je het wel uit je hoofd om aan andermans splinter te beginnen en vraag je allereerst of iemand anders héél voorzichtig bij jou die splinter er uit wil halen . . .

Voor het geval je dat eigenlijk niet best zelf kunt doen!

Zusters en broeders,

we hadden vier lezingen:

- uit psalm 27. waar een mens God's gelaat zoekt en vraagt om barmhartigheid;
- van de profeet Zacharía, die de komst van die ene koning aankondigt, die vrede zal stichten;
- uit een brief van Paulus, die nog een stap verder gaat met de verwachting c.q. komst van God's koninkrijk op aarde;
- en tot slot Jezus' aangeven van de bron van veel - zo niet alle - ellende: oordelen over een ander, vooral zonder die ander in zijn waarde te laten, met respect te behandelen.

Nóg korter samen gevat:

hoop op vrede en daar kun je nu al naar toe werken; maar vooral: oordeel niet en begin bij je zelf!

Met 'barmhartigheid' als 'aanhalingstekens openen' en 'aanhalingstekens sluiten'
rondom ons dagelijks doen en laten'!

Amen!

Slotlied: Lied 418, alle verzen

=====